

AOSDB

academische
opleidingsschool
den bosch

Programma voor collega's in opleiding 3e jaars
Voltijd traject Academische Opleidingsschool Midden Brabant
2021-2022

Versie 01-09-21

Inhoud

Voorwoord	3
1. Academische Opleidingschool Den Bosch.....	4
1.1. Speerpunten	4
1.2. Professionele houding	4
1.3. De begeleidingsstructuur	4
2. Visie.....	6
3. Doelen, inhoud en toetsing van het werkplekleren.....	7
4. Werkplekleren	11
4.1 Themabijeenkomsten	11
4.2 Ontwikkelbijeenkomsten	12

4.3 beschrijving oog voor elke leerling

Voorwoord

Beste Collega in Opleiding (CIO),

Wij heten je van harte welkom op onze school, die deel uitmaakt van de Academische Opleidingsschool Midden Brabant (AOS-DB).

In deze wegwijzer vind je de opzet van en praktische informatie voor het werkplekleren in AOS DB voor derdejaars studenten.

De belangrijkste doelen van AOS-scholen zijn theorie en praktijk zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen en docenten (in opleiding) te stimuleren tot een onderzoekende houding. De praktijk van de school waar je stage loopt leidt tot jouw specifieke leervragen. Bij het stellen van (uitdagende) leervragen en het werken aan leervragen werk je samen met medestudenten, begeleiders en andere betrokkenen in de school. Leren is immers een sociaal proces.

De kracht van het leren op de werkplek kenmerkt zich door **authenticiteit, uniciteit en variëteit**¹. Maak gebruik van de rijke leeromgeving die de school biedt!

Wij wensen je een bijzonder leuke en vooral leerzame periode toe!

Het opleidingsteam van de AOS-DB.

---

¹ Koster. B (2013), *Andere perspectieven. Een blik op het opleiden van aanstaande leraren op de werkplek.*

1. Academische Opleidingschool Den Bosch

1.1. Speerpunten

Het team van AOS-DB heeft een tiental speerpunten geformuleerd voor het werkplekleren. We willen als AOS-DB zo het verschil maken met de reguliere stages.

We kennen 10 speerpunten:

1. AOS-DB neemt de dagelijkse onderwijspraktijk in de school als vertrekpunt.
2. AOS-DB koppelen we theorie aan praktijk en omgekeerd praktijk aan theorie.
3. AOS-DB experimenteert met en reflecteert op 'elementaire onderwijsactiviteiten'.
4. AOS-DB ziet leren als een sociaal proces.
5. AOS-DB stimuleert het ontwikkelen van een onderzoekende houding.
6. AOS DB zet in op het zelfregulerend vermogen van studenten.
7. AOS-DB biedt ruimte en stimuleert om te werken aan leeruitkomsten(LUKS).
8. AOS-DB streeft naar een doorlopende leerlijn.
9. AOS-DB is op de hoogte van de (vak)didactiek op FLOT en werkt samen met de opleiding aan het APV-programma.
10. De begeleiding in AOS-DB wordt m.n. vormgegeven door WPB's (werkplekbegeleiders), SO's (schoolopleiders), IO's (instituuopleider) die in de dagelijkse onderwijspraktijk werken.

1.2 Professionele houding

Aanwezigheid van studenten tijdens alle georganiseerde activiteiten, d.w.z. de thema- en ontwikkelbijeekomsten, is verplicht. In deze bijeenkomsten staat 'leren van en met elkaar' centraal. Actieve en professionele participatie aan de bijeenkomsten is een **voorwaarde** om alles voldoende te kunnen afronden. Daaronder wordt verstaan:

- aanwezig zijn;
- gemaakte afspraken nakomen;
- een actieve houding aannemen en initiatief tonen;
- je aan de regels en gedragscodes houden die aan de orde zijn.

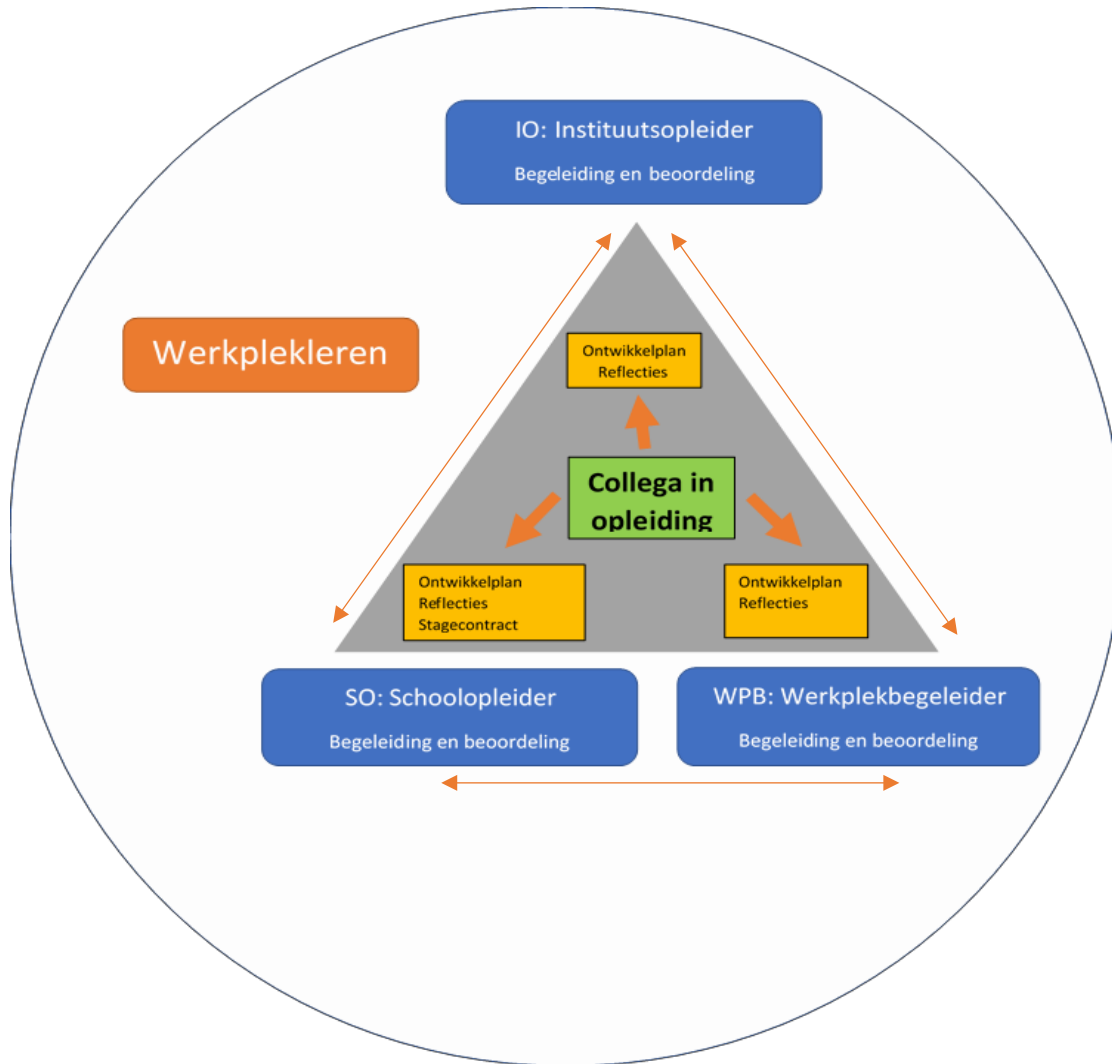
Als een student vanwege bijzondere omstandigheden (ter beoordeling van de opleider) een bijeenkomst afwezig is, dan is de student verplicht de inhoud van de bijeenkomst zelfstandig 'in te halen'.

1.3 De begeleidingsstructuur

Voor alle studenten die met werkplekleren actief zijn, is een begeleidingsteam op school aanwezig. Het begeleidingsteam van een student bestaat uit de werkplekbegeleider, de schoolopleider en de instituutopleider. In de dagelijkse praktijk zal de werkplekbegeleider de begeleiding verzorgen. Zowel t.a.v. het algemeen-pedagogisch en didactisch handelen alsook t.a.v. vakdidactisch handelen zijn de werkplekbegeleiders de eerst-aangewezen persoon(en) in de begeleiding. De wpb, schoolopleider en de instituutopleider zijn verantwoordelijk voor de kwaliteit van de begeleiding en de beoordeling. De instituutopleider is, na overleg met betrokkenen, eindverantwoordelijk voor het definitieve eindcijfer. De coördinator onderzoek op de school kan critical friend zijn bij je onderzoek. Voor het werkplekprogramma is het opleidingsteam van AOS DB verantwoordelijk. Zij verzorgen de thema- en ontwikkelbijeekomsten die altijd plaatsvinden op donderdagmiddag. Voor de APV-onderdelen die verzorgd worden tijdens het werkplekleren is contact met de APV-docenten van FLOT.

Figuur 1: de begeleidingsstructuur van de collega in opleiding

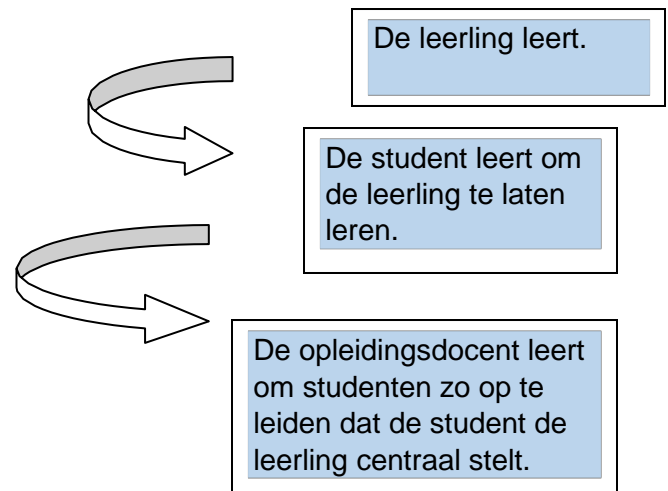
Scholen - Opleidingen

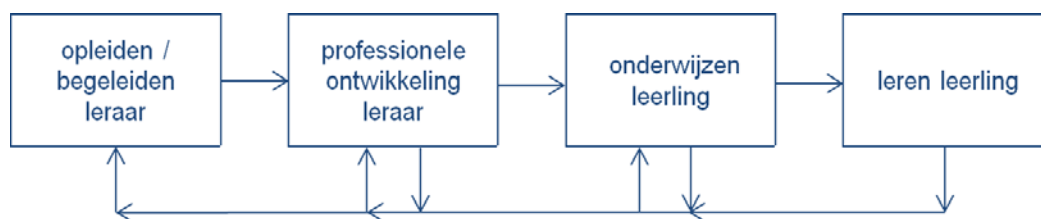
2. Visie

In de visie staat het leren van de leerling centraal. Het gaat hierbij om leren in de betekenis van kennisverwerving én vorming (Bildung). De focus bij het opleiden van de leraar ligt op het onderwijsleerproces. Immers de leeractiviteiten en de leerresultaten van de leerling (= het leren) leveren informatie op over de vraag of door de leraar (in opleiding) een effectieve uitvoering aan de les en de instructie (= het onderwijzen van de leerling) is gegeven. Hierdoor leert de leraar in opleiding, waardoor vervolgens de lerarenopleiders leren om de aankomende leraren zo goed mogelijk op te leiden in het centraal stellen van het leren van de leerling.

Met behulp van het zogenaamde cascademodel wordt deze visie nader uitgewerkt. Het onderstaande model geeft de wisselwerking weer tussen het leren van de leerling, het onderwijzen van de leerling, het leren van de leraar en het opleiden van de leraar.

Model: het leren van de leerling centraal

Figuur 2 : bron: " Beter leren door leiderschap", inaugurale rede J. Imants, januari 2010.

Dit model ondersteunt het inzicht dat voor een goede professionele ontwikkeling van de aankomende leraar een voortdurende interactie nodig is tussen praktijk en theorie. Het is belangrijk dat er een brede waaier aan opleiding en begeleiding voorhanden is op de werkplek zelf, zodat de authentieke leeromgeving optimaal kan worden benut en ingezet.

Goed opleiden en begeleiden van aankomende leraren komt derhalve het best tot stand in een samenwerkingsverband tussen de lerarenopleidingen en de scholen, met andere woorden, binnen een AOS. Voor een goede, professionele ontwikkeling is het tevens belangrijk dat het doen van onderzoek deel uitmaakt van de opleiding tot leraar. Het zelf doen van onderzoek is immers essentieel voor het evalueren en bijstellen van het eigen professionele handelen en draagt daardoor bij aan het versterken van het reflectieve vermogen. Iedere AOS heeft een onderzoekscoördinator en een onderzoeksagenda. Beide kunnen een rol spelen bij het formuleren van je onderzoeksvraag.

3. Doelen, inhoud en toetsing van het werkplekleren

Links naar de Portal van FLOT

Tijdens het werkplekleren staan de leeruitkomsten van professioneel handelen in de beroepspraktijk én het APV-programma centraal. Gedurende het werkplekleren wordt je in staat gesteld om te werken aan activiteiten waarmee je kunt aantonen dat de leeruitkomsten behaald zijn. Een uitgebreide en exacte beschrijving van leeruitkomsten, doelen en inhoud van de stage vind je op de portal.

Voor aantonen van de leeruitkomsten maak je een portfolio waarin je je bewijsmateriaal opneemt. Het portfolio moet aan een aantal eisen voldoen. Kijk hiervoor op de portal.

PRO Beoordeling jaar 3:

Door middel van de PRO-beoordeling wordt beoordeeld of je de leeruitkomst van professionele ontwikkeling kunt aantonen. Voor deze beoordeling moet je, net als vorig studiejaar, laten zien dat je je bewust verder aan het ontwikkelen bent richting een onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Vorig jaar heb je naar aanleiding van je PRO beoordeling al leerdoelen opgesteld voor dit studiejaar.

Waarschijnlijk zijn er gedurende het studiejaar nog leerdoelen bijgekomen. Al je leerdoelen heb je verzameld in je ontwikkelplan 'De professionele leraar' en helpen je in je ontwikkeling tot onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Lees meer op de portal.

Door middel van de PRO-beoordeling wordt beoordeeld of je de leeruitkomst van professionele ontwikkeling kunt aantonen. Voor deze beoordeling moet je, net als vorig studiejaar, laten zien dat je je bewust verder aan het ontwikkelen bent richting een onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent. Vorig jaar heb je naar aanleiding van je PRO beoordeling al leerdoelen opgesteld voor dit studiejaar. Waarschijnlijk zijn er gedurende het studiejaar nog leerdoelen bijgekomen. Al je leerdoelen heb je verzameld in je ontwikkelplan 'De professionele leraar' en helpen je in je ontwikkeling tot onderzoekende, autonome en betekenisgerichte docent.

Het PRO-beoordelingsmoment is op te delen in twee stukken:

Deel 1: je toont aan dat je voldoet aan de eisen (leeruitkomst) die we in het 3^e jaar stellen aan een autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent. Je zorgt voor een verantwoording op basis van bewijzen die bij de leeruitkomst passen. De bewijsstukken mogen uit allerlei contexten komen (bijv. stage, lessen bij FLOT, je bijbaan etc.). Je mag materialen die je in je portfolio voor Professioneel Handelen gebruikt inzetten voor dit beoordelingsmoment en andersom.

Deel 2: je reflecteert op je ontwikkeling tot autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent ten opzichte van het vorige PRO-beoordelingsmoment en stelt vervolgacties op om je verder te ontwikkelen.

Wat moet je aanleveren?

- Verantwoording: Je levert een verantwoording aan (op basis van je bewijsstukken) waarmee je de leeruitkomst aantoont. Je mag zelf weten hoe je deze verantwoording vormgeeft. Denk hierbij aan een filmpje, een PowerPoint, Prezi, vlog, kunstwerk, een verslag, of iets waar wij nog niet aan gedacht hebben. Omdat je zelf de vorm mag kiezen omschrijven we geen

concrete richtlijn waaraan de verantwoording moet voldoen. Raadpleeg de beschrijving van de leeruitkomst en de beoordelingsrubric goed bij het maken van je verantwoording.

- Bewijsstukken: voor alle verschillende rollen (autonome, onderzoekende en betekenisgerichte docent) dien je bewijsstukken aan te leveren waaruit blijkt dat je de gewenste ontwikkeling hebt doorgemaakt.
- Zelfbeoordeling product: met behulp van de beoordeel je zelf je verantwoording. Aan het einde van de beoordeling geeft je aan of je het wenselijk vindt om je product nog toe te lichten in een assessmentgesprek.
- Reflectie en vervolgacties: zie rubric op de portal.

Waar moet mijn product aan voldoen?

Voor de beoordeling van je product zijn randvoorwaardelijke criteria en inhoudelijke criteria (zie rubric). Het product moet bij inleveren voldoen aan de randvoorwaardelijke criteria. Indien dat niet het geval is wordt het product niet beoordeeld en mis je daarmee je 1^e beoordelingskans. Je kunt nog wel deelnemen aan de herkansing.

4. Werkplekieren

Bij het werkplekieren werk je aan de leeruitkomsten van professioneel handelen en APV. Naast activiteiten in de dagelijkse praktijk zijn er thema- en ontwikkelbijeekomsten om je te begeleiden bij het verwerven van leeruitkomsten.

In themabijeekomsten kun je je leervragen expliciteren en word je geïnspireerd en uitgedaagd om leervragen te stellen. In ontwikkelbijeekomsten werk je onder andere met peers aan het uitwerken van de leervragen en stel je waar mogelijk vervolgvragen. Samen bieden de thema- en ontwikkelbijeekomsten de mogelijkheid om 'bewijs' te verzamelen voor je portfolio.

4.1 Themabijeekomsten

In een themabijeekomst staat één thema centraal. Het doel is om één thema vanuit verschillende perspectieven te benaderen. Dit betekent dat er ruimte is voor bijvoorbeeld theoretische informatie, praktisch handelen, dilemma's en good-practices.

Het programma voor de propedeuse kent 6 themabijeekomsten. Bij de aanvang van iedere stage vindt een startbijeekomst plaats over het thema Professionele Identiteit. Vervolgens worden alle studenten themabijeekomsten aangeboden rondom de volgende thema's:

- Professionele indentiteit - Communicatie - Klassemanagement – Ontwerpen - 'Oog voor de leerling'(OVEL)

Een themabijeekomst vindt plaats op een school van AOS Den Bosch. Bij een themabijeekomst zijn meer begeleiders van de AOS Den Bosch aanwezig.

Voorbeelden van activiteiten op de themabijeekomsten: Inleiding op een thema, gesprek met deskundige in of buiten de school, gesprek met docent(en), spel, simulatie, rollenspel, observeren, etc. Er zijn veel actieve werkvormen op deze middagen. Studenten worden uitgedaagd om op basis van de info leervragen op te stellen.

Datum en tijd	Thema/activiteit
Do 16-09-2021 14.00u – 17.00u	PROFESSIONELE IDENTITEIT
Do 30-09-2021 14.00u – 17.00u	Oog voor elke leerling
Do 21-10-2021 14.00u – 17.00u	ONTWERPEN
Do 09-12-2021 14.00u – 17.00u	COMMUNICATIE
Do 23-12-2021 15.00u – 16.30 u	CENTRALE INTERVISIE
Do 20-01-2022 14.00u – 17.00u	KLASSENMANAGEMENT

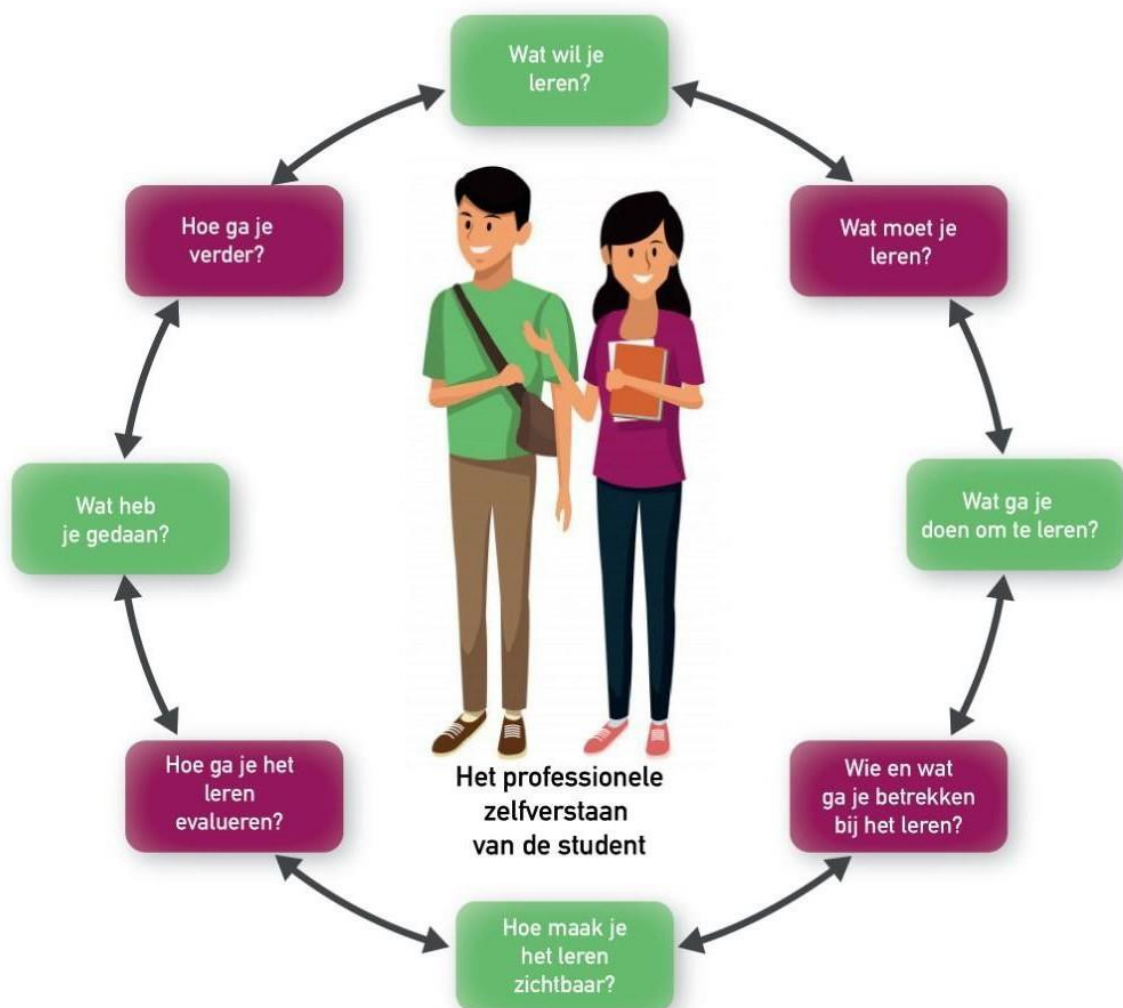
4.2 Ontwikkelbijeenkomsten

Op een aantal andere donderdagmiddagen staan ontwikkelbijeenkomsten gepland. Op deze middagen ben je op je eigen school actief. Veelal zul je op deze middagen groepsgewijs bezig zijn. Het werken in groepen kan vorm krijgen in: bespreken van leervragen, koppelen van ervaringen aan theorie, koppelen van theorie aan praktisch handelen, kritisch reflecteren op producten voor het portfolio, intervisie, 1-1 gesprekken, ...

Onder andere de schoolleiders op je school geven deze bijeenkomsten vorm en inhoud. De begeleidingscyclus speelt hierin een belangrijke rol.

De begeleidingscyclus is een hulpmiddel aan de hand waarvan het opleidingsteam (IO, SO, WPB) jou als collega in opleiding coacht. Van belang is het om te melden dat het in de coaching vooral gaat over de vraag hoe een volgende stap gezet kan worden.

Figuur 3: de begeleidingscyclus

Oog voor elke leerling (OVEL)

In het schooljaar 2021-2022 starten we met een nieuwe opzet voor Oog voor elke Leerling voor de derdejaars CIO's.

De derdejaars CIO's gaan onder supervisie van hun WPB één leerling begeleiden gedurende hun stagetijd. In twee themabijeenkomsten en in ontwikkelbijeenkomsten worden ze hierop voorbereid.

Belangrijke aandachtspunten:

1. De SO geeft in het sollicitatiegesprek aan dat dit traject gevolgd moet worden.
2. De SO bespreekt dit traject met het management van de school.
3. In de beginfase wordt een gesprek georganiseerd met de ouders/verzorgers van de te begeleiden leerling.
4. Ter voorbereiding op de themabijeenkomsten moet de CIO een aantal opdrachten voorbereiden: onderzoekje naar eigen coachkwaliteiten, het zorgsysteem van de stageschool onderzoeken, theorie over gespreksvoering bestuderen.
5. In de eerste themabijeenkomst staat de leraar als coach centraal.
6. In de tweede themabijeenkomst staan het zorgsysteem en gesprekstechnieken centraal.
7. In de ontwikkelbijeenkomsten komt dit thema ook aan de orde door coaching en intervisie.
8. De CIO begeleidt een reguliere leerling, die extra aandacht nodig heeft.
9. Begeleidingsterreinen zijn: vakinhoudelijke hulp bij alle vakken en alle niveaus, huiswerkbegeleiding, studievaardigheden, agendabeheer, geïntegreerde aanpak en ontwikkeling van eigen identiteit en zelfstandigheid in leren en studeren.
10. Voor vragen en opmerkingen kun je terecht bij Yvonne en Harry.